

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

**TEORIES I PRÀCTIQUES CONTEMPORÀNIES EN
EDUCACIÓ
GRAU DE PRIMÀRIA
FORMACIÓ BÀSICA**

1.- Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Teories i pràctiques contemporànies en educació
Codi	102011
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer / Primer Semestre
Horari	Grup 21 i 31 dijous de 8 a 13 Grup 41 dimarts de 8 a 13 Tutories de 13 a 14 Grup 71 dijous de 16 a 21 Tutories de 15 a 16 Cal consultar la concreció dels seminaris i de les sessions de gran grup en el programa de l'assignatura
Lloc on s'imparteix	<i>Veure lloc segons grup SLIPI Facultat Ciències de l'Educació</i>
Llengües	català
Responsable de l'assignatura	
Nom professor/a	Montserrat.Canals
Departament	Pedagogia Sistemàtica i Social
Universitat/Institució	UAB
Despatx	G 6 172
Telèfon (*)	935813201
e-mail	Montserrat.Canals@uab.cat
Horari de tutories	Dilluns 10 a 12 i dijous 13 a 14h

3.- Prerequisits

No es contemplen

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Teories i pràctiques contemporànies en educació:

Es tracta d'una assignatura de primer curs, de formació bàsica, que desenvolupa els fonaments del pensament pedagògic contemporani. Aquesta assignatura ofereix un recorregut sobre l'educació com a forma de transmissió i d'elaboració cultural a través de la història del pensament contemporani.

Contempla les aportacions dels principals corrents i autors com a referents que ajudin a la construcció d'elements teòrics bàsics per a una pràctica educativa innovadora en el món actual.

Objectius de l'assignatura:

1. Conèixer i comprendre les teories i moviments contemporànies de l'educació. aprofundint en les d'Espanya i Catalunya.
2. Comprendre i valorar de manera adequada les aportacions dels principals moviments i de les institucions educatives contemporànies més destacades, tot fent especial incidència en l'evolució històrica del sistema educatiu.
3. Definir els conceptes fonamentals dels principals models teòrics en educació. Analitzar i reflexionar sobre les diferents formes d'aplicar i transferir el pensament pedagògic a la pràctica educativa.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competències	Resultats d'aprenentatge
G 3. Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.	G 3.1. Assumir que la diversitat i pluralitat d'idees, de pràctiques i d'institucions educatives constitueix un valor a defensar. G 3.2. Valorar i respectar les diverses aportacions pedagògiques dels diferents moviments i autors de rellevància contemporània
EP 12. Mantenir una relació crítica i autònoma en l'exercici de la funció docent assumint que ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.	EP 12.1. Comprendre l'evolució històrica dels principals corrents del pensament pedagògic a partir dels diversos contextos canviants que incideixen en la docència. EP 12.2. Analitzar críticament i autònomament les principals formulacions i pràctiques pedagògiques en l'actualitat tot sent capaç d'argumentar l'assumpció de criteris propis.
EP 17. Comprendre la funció, les possibilitats i els límits de l'educació en la societat actual i les competències fonamentals que afecten als centres educatius i als seus professors	EP 17.1. Identificar els principals canvis que en l'actualitat incideixen sobre la pràctica educativa i l'exercici professional docent. EP 17.2. Observar i descriure les principals limitacions però també possibilitats dels actuals projectes i pràctiques educatives de diferents centres i professionals de la docència.
MP 9. Dominar i valorar, de forma teòrica i pràctica, les principals aportacions pedagògiques de l'actualitat que ajuden a analitzar les dades per a comprendre críticament la realitat, la pràctica docent i les condicions institucionals que l'emmarquen.	MP 9.1. Identificar i valorar algunes de les principals formulacions pedagògiques de l'actualitat i la seva repercussió pràctica en centres i experiències educatives MP 9.2. Analitzar diverses pràctiques educatives i docents al servei de la renovació pedagògica en les etapes de l'educació infantil i l'educació primària.
MP 10. Reconèixer i comprendre l'evolució històrica del pensament, dels autors i de les pràctiques pedagògiques que han influït en la tradició del nostre país, i situar l'escola infantil i de primària en el context europeu i en l'internacional.	MP 10.1. Comprendre els principals corrents del pensament contemporani d'influència educativa i la seva repercussió en les etapes educatives d'infantil i primària. MP 10.2. Introduir-se en el coneixement dels principals moviments pedagògics internacionals i, especialment europeus, que han influït en la teoria i pràctiques pedagògiques contemporànies d'incidència en l'escola infantil i primària. MP 10.3. Aprofundir en el coneixement de determinats autors i moviments pedagògics que han tingut una especial rellevància en el pensament i la pràctica educativa en el nostre país.
TF 1. Gestionar la informació relativa a l'àmbit professional per a la presa de decisions i l'elaboració d'informes.	TF 1.1. Accedir a una informació bàsica i contextual de les principals aportacions pedagògiques teòriques i pràctiques que incideixen en la professió docent. TF 1.2. Analitzar, contextualment i pedagògicament, projectes educatius i informes d'avaluació nacionals i internacionals que versin sobre l'educació infantil i primària i que ajuden a prendre decisions en l'àmbit de la política educativa.
G. Competències generals UAB EP. Competències específiques de Titulació MP. Competències específiques segons el mòdul de l'Ordre Ministerial TF. Competències transversals de Facultat	

6.- Continguts de l'assignatura

A. Teories i pràctiques de referència (3 crèdits ECTS)

1. Principals corrents del pensament contemporani d'influència educativa

- 1.1 Corrents del pensament contemporani: pensament positivista, científic i empíricoexperimental; pensament llibertari; pensament marxista i crític
- 1.2 Context polític-institucional a Espanya i Catalunya: el corrent de l'Escola Popular fins la *Llei Moyano*; la influència de la *Institución Libre de Enseñanza*; l'obra educativa de la Mancomunitat de Catalunya, de la II República i de la Generalitat republicana; el franquisme i els moviments de renovació pedagògica a Catalunya.

2. Autors i moviments pedagògics amb incidència rellevant en el nostre context educatiu

- 2.1 Precedents i referents del moviment de l'Escola Nova: Rousseau, Pestalozzi, Fröbel, Dewey, Decroly, Montessori, Ferrière.
- 2.2 Referents a Catalunya de l'Escola Nova: J. Bardina, R. Sensat, J. Estalella, P. Vila, A. Galí, A. Martorell, P. Vergés.
- 2.3 Ferrer i Guardia i l'Escola Moderna.
- 2.2 Altres autors d'influència educativa diversa: Herbart, Freinet, Makarenko, Vigotski, Piaget.
- 2.5 Pedagogia antiautoritària (Neill, Rogers) i Pedagogia antiinstitucional (Lobrot, Oury-Vásquez).
- 2.6 Crítica de l'escola al servei de la reproducció social (Bourdieu-Passeron, Baudelot-Establert).
- 2.7 Les teories de la desescolarització (Illich, Reimer, Holt).
- 2.8 Pedagogia crítica (Freire, Milani, Giroux, McLaren).

B. Teories i pràctiques renovadores (1,5 crèdits ECTS)

1. Principals formulacions pedagògiques a l'actualitat

- 3.1 Equitat i qualitat educativa
- 3.2 L'escola inclusiva i l'atenció a la diversitat. Interculturalitat i plurilingüisme
- 3.3 Avaluació educativa i competències bàsiques
- 3.4 Enfocaments sistèmics, educació emocional i pràctica reflexiva
- 3.5 Corresponsabilitat educativa i treball en xarxa

4. Pràctiques pedagògiques al servei de la renovació educativa (1,5 crèdits ECTS)

- 4.1 Centres educatius basats en enfocaments pedagògics singulars (Escola Decroly, Escola Montessori, Súnion, Escola El Martinet, etc.)
- 4.2 Les Comunitats d'Aprenentatge
- 4.3 Experiències d'innovació pedagògica amb suport TIC
- 4.4 L'Educació a casa
- 4.5 Actuacions i plans educatius d'àmbit comunitari i territorial

7.- Metodologia docent i activitats formatives

La centralitat del procés d'aprenentatge és el treball de l'alumne. L'estudiant aprèn treballant, i la funció principal i tasques del professorat són:

- (1) facilitar la informació o mostrant-li les fonts on es pot aconseguir i
- (2) orientar el seu el procés d'aprenentatge de manera que es pugui dur a terme eficaçment.

En línia amb aquestes idees, i d'acord amb els objectius de l'assignatura, el desenvolupament del curs es basarà en l'exposició de les principals teories educatives actuals per part del professorat, en format classe magistral o en format conferència, seguida de seminaris i visites (si s'escau), en grups reduïts que facilitin el contrast de les idees, la reflexió i el pensament crític i rigorós.

La centralitat del programa s'organitzarà a partir del bloc: Teories i pràctiques contemporànies tot fent referència a la part històrica com a fonamentació i a la part pràctica com a aplicació

Activitat	Hores	Metodologia	Resultats Aprenentatge
Presencial en gran grup	35	L'alumne adquireix els coneixements teòrics i pràctics propis de la assignatura assistint a les classes magistrals i complementant-les amb l'estudi personal dels temes explicats. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant: estan concebudes com un mètode fonamentalment unidireccional de transmissió de coneixements del professor a l'alumne. Les classes en gran grup han de permetre fer exposicions teòriques (xerrades-conferències) de professors visitants o experts convidats, aprofitant al màxim els recursos, en aquest sentit i sempre que sigui possible es sessions compartides amb més d'un grup-classe. Les sessions en gran grup permeten el passi de reportatge i vídeos de manera que després s'hi pugui aprofundir en el treball en format seminari.	EP 12.1, EP 17.1, MP 9.1, MP 10.1, MP 10.2, G 3.1,
Seminaris vinculats a les sessions expositives	15	Els seminaris són sessions amb un nombre reduït d'alumnes amb una doble missió. D'una banda es treballen els coneixements teòrics i pràctics exposats en les classes magistrals per a completar la seva comprensió i aprofundir en ells desenvolupant activitats diverses. Els seminaris són l'espai natural on es pot parlar, exposar el pensament propi, debatre i aprofundir. La funció del seminaris és fer de pont entre les classes magistrals i les activitats pràctiques promovent la capacitat d'anàlisi i síntesi, el raonament crític. Els seminaris es poden vincular a temes transversals de l'assignatura (innovació, bones pràctiques) o a moviments o teories pedagògics.	TF 1.1, TF 1.2 EP 12.2, EP 17.2, MP 9.2, MP 10.3, G3.2

8.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura té un caràcter formatiu i persegueix els següents objectius:

- 1) Fer el seguiment del procés d'ensenyament-aprenentatge, permetent tant a l'estudiant com al professor conèixer el grau d'assoliment dels coneixements i de les competències descrits en el programa-temari i revisar i corregir, si és possible, els incidents que es produeixin,
- 2) incentivar el treball continuat de l'estudiant com una forma d'autogestió de la seva formació versus els esforços intensius d'última hora,
- 3) verificar que l'alumne ha assolit les competències determinades en el pla d'estudis.

L'avaluació es realitza al llarg de tot el curs, en part grupalment i en part individualment.

	Activitat d'Avaluació	% de la nota	Resultats Aprenentatge
Avaluació en grup	En aquesta part s'avalua el treball realitzat en grup i l'assoliment de les competències, Per fer aquesta avaluació es compta amb els següents instruments: valoració dels elaboració de treballs en grup.	50%	EP 12.1, EP 12.2, EP 17.1, EP 17.2, MP 9.1, MP 9.2, MP 10.1, MP 10.2, MP 10.3,
Avaluació Individual	L'avaluació individual es porta a terme mitjançant dues proves escrites, una a mig semestre i una altra al final.	50%	TF 1.1, TF 1.2 G 3.1, G3.2

8.- Bibliografia i enllaços web

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Colom, A. *Teorías e instituciones contemporaneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 2002

Negrim, O.; Vergara, J. *Teorías e instituciones contemporáneas de educación*. Madrid: Editorial Centro de Estudios "Ramón Areces", 2003.

Pozo A., M^a del M. del (ed.); Álvarez Castillo, J.L.; Luengo Navas, J.; Otero Urtaza, E., *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2004.

PER MOVIMENTS

Pedagogia activa, escola nova,

- ▶ Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic : EUMO, 1985
- ▶ Sensat, Rosa. *Vers l'escola nova*. Vic : Eumo, 1996
- ▶ Palacios, J. LA cuestión escolar.
- ▶ González Agápito. L'escola Nova A Catalunya. Vic Eumo.
- ▶ Darder, P. La Escuela Moderna y la renovación pedagógica en Cataluña, Rosa Sentat

Pedagogia personalista, crítica

- ▶ Scuola di Barbiana (Florència). *Carta a una mestra*. Vic : Eumo, 1998

Pedagogia llibertària, antiautoritària, desescolaritzadora, antiinstitucional

- ▶ Ferrer i Guàrdia, F. *L'Escola Moderna : explicació pòstuma i abast de l'ensenyament racionalista* Vic : Eumo : Diputació de Barcelona, 1990.
- ▶ Neill, A. S. *Summerhill*. Vic : Eumo, 1986
- ▶ Illich, I. *La Sociedad desescolarizada*. Barcelona : Barral, 1978 Reimer, Everett. *La escuela ha muerto: alternativas en materia de educación*. Barcelona : Guadarrama, 1986

Pedagogia crítica

- ▶ Freire, P. *Pedagogía del oprimido*. Madrid [etc.] : Siglo XXI, 1970 Reimp.2003 (en curs)

Teoria i pràctica contemporània

- ▶ Cela, J. i Palou, J. Va de mestres. Carta als mestres que comencen. BNC 2004. A. Mestres Rosa Sensat

